

השבת

של רבי נחמן מברסלב

עלון תרי"ד

בסייד פרשת בא

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

כחצות הלילה אני יוצא ... (שמות י"א, ד)

כי סוד חצות לילה, גם משה לא יכל לעמוד עליו בשלמות, כמו שאמרו רבותינו ז"ל: "מכדי משה לא ידע חצות אימת ואמר כחצות, דוד ידע שאמר חצות לילה אקום להודות לך וכו', היינו כי משה ידע שעיקר הוא הגאולה האחרונה שתהיה בזכות דוד והנלוים אליו שהם הצדיקים וכשרים העומדים בחצות לילה לקונן על חורבן בית המקדש, שאז ה' יתברך וכל הצדיקים שבגן עדן ציתין לקלייהו וכו' [שומעים לקולם וכו'], ועל ידי זה תהיה הגאולה, בבחינת שישו אתה מושו כל המתאבלים עליה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: כל המתאבל על ירושלים וכו'. אבל לא יכל לעמוד על הדבר מתי יהיה הקץ, כי הוא סתום מאד, ועל כן גם בגאולה הראשונה רמז בדבריו שאמר כחצות הלילה אני יוצא, כי בכל דבריו ושליחותו הסתכל על הקץ האחרון שבשביל זה מאן בשליחות בתחילה וכו'.

ועל כן רמז בדבריו ואמר **כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים** וכו', כי כל הגלויות מכוננים בשם מצרים וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל, ועל כן אמר כחצות, כי הקץ האחרון סתום מאד, רק דוד שהוא בעצמו משיח אמר **חצות לילה אקום** וכו'. ועל כן אמר משה אז: **כה אמר ה'**, כי נבואה זו של בחינת חצות שמרמז על קץ האחרון היא רחוקה מאד ואי אפשר לעמוד על זה על כן אמר בלשון **כה** ... (לקוטי הלכות - הלכות מתנה - הלכה ה - אות מז)

ומת כל בכור ... (שמות י"א, ה)

כי בכור הוא ראשית בחינת דעת, בחינת (משלי א) ראשית דעת, היינו שהכניע הדעת של הסטרא אחרא, שהיא בחינת חכמת הטבע. והגביר את הדעת של הקדושה, בחינת הדעת של השגחה, שהוא בחינת (שם, ד) **בני בכורי ישראל**, היינו הדעת של אמונת ההשגחה שמשם נמשכין זרע קדוש ישראל, כי ישראל הם למעלה מהטבע, כי הם נמשכין משם בבחינת (בראשית טו) הבט נא השמימה וספור הכוכבים ויאמר לו כה יהיה זרעך וכו'. ודרשו רבותינו ז"ל (מדרש רבה שם) שהגביהו למעלה מן השמים וכו'.

נמצא, שזרע ישראל נמשכין למעלה מהטבע, כי על פי הטבע כפי מערכת השמים לא היה אברהם אבינו, עליו השלום, ראוי להוליד, רק על ידי שאמר לו ה' יתברך: צא מאצטגונינות שלך. והגביהו למעלה מן השמים, היינו למעלה מהטבע, על ידי זה זכה להוליד, בחינת (שם) כה יהיה זרעך. נמצא, שזרע ישראל נמשכים בשורשם מבחינת למעלה מהטבע. וזה בחינת בכורי ישראל שהציל ה' יתברך והמית בכורי מצרים בחצות הלילה, להכניע ולשבר ולבטל הדעת של חכמת הטבע ולהגביר הדעת של השגחה, שהם בחינת בכורי בני ישראל. (לקוטי הלכות - הלכות נטילת ידיים שחרית - הלכה ב - אות ד)

וגם ערב רב עלה אתם ... (שמות י"ב, לח)

מי שרוצה לקרב רשעים ורחוקים לעבודתו יתברך, יש עליו סכנות גדולות מאד בלי שיעור, וצריך לזה כמה תחבולות בלי שיעור, עד שיזכה לפעול פעולתו בשלמות. ועל כן אפילו משה רבנו, עליו השלום, אדון כל הנביאים ולא קם כמוהו, אף על פי כן בעניין התקרבות הערב רב לא עלתה בידו, והם שגרמו כל הקלקולים: חטא העגל ושבירת הלוחות וכו'. ועיקר תיקון הדבר תלוי בזה, שהחידושי תורה שלו שממשך בשביל התקרבות הרחוקים, ימשיכם רק ברחמים ותחנונים ובהתקשרות עם נפשות השומעים, ועם כח וזכות המעשים טובים שלו לא ישתמש כלל בתפילתו, רק כדי להכניע הרע שבעדה, ולפני ה' יתברך יעמוד כדל וכרש ויבקש רק רחמים ותחנונים: אם יתן ה' יתברך, יתן, ואם לאו, לאו; ולא ידחוק את

השעה ולא יבקש שום דבר בדווקא, בכח ובאונס כביכול אז על ידי אלו הרחמים ותחנונים יכול לקרב גם המרוחקים ביותר, שהם בחינת נשמת ערב רב (כי סוף כל סוף בוודאי יתקנו כולם).

כי יש רשעים שהם משוקעים בתאוותם ובמחשבותם הרעות והם רחוקים כל כך, עד שאי אפשר בשום שכל ובשום כח לקרנם לה' יתברך, ואי אפשר לקרנם כי אם על ידי רחמים ותחנונים, שהוא בחינת אריכת אפים, כי גם ה' יתברך מאריך אף לרשעים כדי שישבו, וצריך הצדיק שיאחז גם כן בבחינה זו. ובזה כלול מה שצריך הצדיק לבלי לדחוק את השעה בשום דבר, רק יאריך אפו וימתין הרבה לתשועת ה' ולרחמי המרובים בלי שיעור. כי אף על פי שכוונת הצדיק בוודאי לטובה, שרוצה רק למלאת רצונו יתברך, ומחמת זה הוא בהול מאד בהדבר שחפץ, מחמת שיודע שהוא רצונו יתברך, אף על פי כן אסור לדחוק את השעה. וצריכין להיות בקי בעניין זה מאד, שזה בחינת בקי ברצוא - בקי בשוב, כי צריכין לרוץ מאד מאד לעשות רצונו יתברך, אבל אף על פי כן צריך שיהיה לו אריכת אפים ולבלי לדחוק את השעה, רק ימתין לישועת ה'. בפרט בעניין התקרבות רחוקים כאלו שה' יתברך בעצמו כביכול חושב מחשבות ותחבולות איך לקרנם, בבחינת "וחשב

מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח", על כן בוודאי אין הדבר בא בנקל ואי אפשר לעשותו בחיפזון, רק צריכין מתינות גדול בזה ואריכות אפים מאד, ולהתפלל קודם המשכת חידושי תורתו רק ברחמים ותחנונים. ועם מטה עוזו, שהוא כח וזכות עבודתו הקדושה, ישתמש רק בשביל להכניע הרע שברעים כנ"ל.

ואם אף על פי כן יש רשעים ורחוקים כאלו שאי אפשר לו להכניע הרע שבהם עם מטה עוזו, אף על פי כן יכול לקרנם על ידי רבוי הרחמים ותחנונים שהרבה לפני ה' יתברך, כי יכול לעורר רחמים כאלו יתברך, עד שגם הם יתקרבו, כי רבים רחמינו. ואם אף על פי כן אי אפשר לפעול עתה לקרנם, ההכרח להמתין עוד, אולי יוכל לפעול בקשתו בפעם אחרת; ואם גם אז לא יפעול, ימתין עוד. ואז בדרך זה מקרב בכל פעם מעט מעט את הרחוקים ביותר, עד שסוף כל סוף יקרב כולם. וזה העניין לא יהיה בשלמות עד שיבוא משיח צדקו ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ לארצנו והוא יתקן הכל (לקוטי הלכות - הלכות דברים הנוהגים בסעודה - הלכה ד לפי אוצר היראה - גרים - אות ו)

מכתב

(מספר אָבִי הַנַּחֵל ב - מכתב ו)

לכבוד מחמד עיני עצמי ובשרי, מר ... המושך עצמו אל הצדיק שהוא הלב של העולם, ושחידד את אזניו לשמוע נפלאות נוראות השיר והניגון מכל העשרה מיני נגינה של הצדיק האמת, שעל ידו שורף ומבער ומכלה שורש זוהמת השקר של המינות ואמונות כוזביות; ועל ידי זה רופא את הבת מלכה שהיא כלליות נפשות ישראל, ומלך המשיח ינגן זה הניגון לעתיד, ועל ידו יגלה לעין כל אלקותו ומלכותו וממשלתו, ויתקן כל העולם, ויקרב כולם לה' יתברך ותורתו, שעל ידי זה יגלה אלקותו בעולם, שזה עיקר התגלות האמת לפקוח עיניהם לראות, שיראו וידעו מאור האורות החדש שיגלה חידושים חדשים נוראים ונפלאים עד אין חקר, שגילה אורות חדשות נוראות ונפלאות עד אין חקר.

לעילוי נשמת מרת בלרה בת דיאמנטא, ת.נ.צ.ב.ה.

... אני תמיד רציני להדפיס ולא היה לי כסף, אבל ברוך ה' עכשיו יש לי כסף להתחיל ולגמור.

רבי ישראל קרדונר נתן את נפשו ואת נפש הבית שלו והמשפחה שלו להדפיס ולהדפיס, ואם הוא מכר איזה ספר זה היה נס, מי קנה אז ספרי ברסלב?

היה מעשה, ספרדי אחד היה סנדלר והוא קנה מרבי ישראל ספר אחד. הספר מצא חן בעיניו, אז הוא נתן לרבי ישראל כל הכבוד שבעולם, "הו... ספר כזה מרשים", ונתן לו כסף ושמח אותו ושמר את הספר. זה הסנדלר הוא היה כמו התם מהיספורי מעשיות, הנעל שלו היה לו שלושה קצוות, והוא שיבח מאד את הנעל. נו, אחד הרבנים הגדולים שהיה מתנגד גדול הוא גם-כן נתן לרבי ישראל כסף.

היה מעשה: אחרי שרבי ישראל קירב אותי הוא לא יכל ללכת לצפת למשפחה שלו, בשביל שאני הייתי גר בטבריה ואני הייתי חתן בצפת. אז כל העולם, כל המתנגדים יגידו שרבי ישראל חזר לצפת בשביל שאני הלכתי לצבא. אז רבי ישראל כתב לאשתו שתבוא לטבריה כי הוא לא יכול לבוא לצפת, "שיהיה לך כסף תבואי עם הילדים לחג הפסח". היא תכף שקבלה המכתב היא הלכה לבעל-החמורים שרצה לנסוע לטבריה, והיא לא היה לה אף פרוטה בשביל לשלם בעד החמור לטבריה. הבעל-החמור הוא בא לצפת והיא אמרה לו שאין לה כסף כלל, אז הוא לקח כל הפריטים של הבית שלה, הכרית וכלי-הבית, הכל לקח, "כשתביאי כסף אני אחזיר לך את הפריטים. החמור הלך כל היום וצריך לאכול, ואני גם-כן אני צריך לאכול, והמשפחה שלי הם גם-כן צריכים לאכול. כסף, תביאי לי כסף" ... (ההמשך יבוא)

סיפור

(השמטות, כב)

מ' שמשון, תלמיד מוהרנ"ת (שהוא היה זקנו של ר' שמשון ז"ל מאומן ועל שמו נקרא, ומצבתו ביחד עם רבי נפתלי, תלמיד רבינו ז"ל, באומן, על בית-הקברות החדש), שהוא היה מקורב למוהרנ"ת ז"ל, והוא היה מבני הנעורים החשובים והנכבדים בעיר, ואביו ומשפחתו היו מתנגדים ומונעים אותו מאד מלידך למוהרנ"ת, והוא לא השגיח עליהם כלל.

פעם אחת בשבת לקחו (אביו ומשפחתו) את המנעלים

ואת המלבושים העליונים, כדי שלא יולך למוהרנ"ת לשלוש סעודות. והיו לו יסורים גדולים ולא ידע מה לעשות, ובער בלבבו: איך לא יהיה אצל מוהרנ"ת!! והיה להם מלבוש של ערלים, ולבש אותו, והלך כך, בלי כובע עליון ובלי מנעלים ובמלבוש עב של גויים הנ"ל, למוהרנ"ת ז"ל (אז היה בקיץ), והלך כך דרך הרחובות, עד שבא למוהרנ"ת ז"ל (ומובנים ממילא הבושות ושפיכות-דמים שהיו לו, כי הוא היה הנכבד והחשוב מבני הנעורים שבעיר, כנ"ל).

וכשראה אותו מוהרנ"ת ז"ל כך, הבין מה זאת. ענה ואמר לו: מקרה זה עוד יהיה לך לתועלת, וכי' וכי'. וכל ימיו היה מקורב למוהרנ"ת ז"ל. וסיפר חברו, הר"ר אברהם בער, נכד רבינו ז"ל, שאחר פטירתו ראה אותו שהיה נושא שק עם אבנים על כתפו, ושאל אותו: מה זאת, ואיך עבר עליו שם? והשיב לו, שכאשר נפטר לא היו דנים אותו ולא בא למנוחתו, והיו לו יסורים גדולים מזה.

ושמע אומרים איך שבוה המקום הולכים דרך שם תלמידי רבינו ז"ל, ועל-כן רצים כמה נשמות שיעשו להן טובה. ורץ גם-כן בכל כחו, עד שבא לשם וראה את רבי שמואל אייזיק עובר דרך שם, ובקשו שיעשה לו טובה. והשיב לו, שעוד מעט יעבור רבי נפתלי, אולי יעשה לו טובה. ואחר-כך, כשעבר רבי נפתלי, ובקשו גם-כן, והשיב לו, שעוד מעט יעבור מוהרנ"ת, והוא בוודאי יעשה לו טובה.

וכן היה, ועבר מוהרנ"ת, והתחיל לבכות לפניו והזכיר לו איך שהיה ממקורביו, ומאותו השבת, ושומר לו: הדבר עוד יהיה לך לתועלת. והחזיק בו להוליכו להיכל רבינו ז"ל, ולא הניחו אותו להכנס עד שיזכך אותו מקודם חודש ימים. ואחר-כך טבלו אותו בנהר די-נור, ובפעם ראשון הרגיש כל מיני יסורים שבעולם, ונפלה ממנו כל גשמיות וחיוזי דהאי עלמא, ובשאר הטבילות הרגיש כל הטעמים והתענוגים וטעם גן-עדן. ואחר-כך

הכניסו אותו להיכל, אבל נשאר עליו החטא, שהוא בעל-חוב לר' אברהם בער הנ"ל, שהיה חייב לו כסף, ועל-כן הוא הולך וכמו משא על כתפו, ובקשו שימחלו לו, וכן עשה ומחלו לו, ובא למנוחתו.

עצות

(לקוטי עצות - תמימות - אות ג)

כשאדם הולך אחר שכלו וחכמתו, ויכול ליפול בטעותים

ומכשולים רבים, ולבוא לידי רעות גדולות חס-ושלום, כאשר כבר רבים נכשלו ונפלו מאד על-ידי חכמתם, וחטאו והחטיאו את הרבים רחמנא לצלן. והכל היה על-ידי חכמתם הרעה, כי עיקר היהדות הוא לילך בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות, ולהסתכל בכל דבר שעושה שיהיה שם ה' יתברך, ולבלי להשגיח כלל על כבוד עצמו, רק אם יש בזה כבוד ה' יתברך יעשה, ואם לאו לאו, ואז בוודאי רק יכשל לעולם (שם, סימן יב).

תפילה

(לקוטי תפילות חלק ב - תפילה יב)

... ותעזרני שיהיו כל מעשי לשם כבודך באמת, ואזכה לפלס דרכי

תמיד, ולהסתכל בכל דבר אם יש בו רצון ה' יתברך וכבודו, אז אעשה אותו בזריזות. ואם אין בו כבוד ה' יתברך, אמנע לעשותו. ולא אסתכל על עצמי וכבודי כלל, ולא על שום דבר שבעולם, רק אכוון בכל דבר לשמך ולכבודך באמת, עד שאזכה ברחמך הרבים ובישועתך הגדולה, לגדל ולנשא ולרומם ולפאר כבודך הגדול בעולם. ונזכה כולנו עמך בית-ישראל לעבדך באמת בתמימות גדול כל ימי חיינו לעולם, בלי שום חכמות כלל. ולא נלך עוד אחרי שרירות לבנו הרע, ולא נטה אחר שכלנו וחכמתנו המוטעת, רק נטה כל דעתנו ומחשבתנו ולבבינו לשמך ולכבודך הגדול והקדוש, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה באמת ובתמימות ובפשיטות, בדרך אשר דרכו בו אבותינו הקדושים מעולם. ונזכה מהרה למלאת רצונך הקדוש אשר רצית בבריאית עולמך, אשר בראת הכל לכבודך, כמו שכתוב: **כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו**. ויתגלו על-ידינו כל חלקי כבודך הקדוש מכל דבר ודבר שבעולם שנברא בעשרה מאמרות, אשר כל העשרה מאמרות שבהם בראת העולם, כולם היו בשביל כבודך הגדול והקדוש שיתגלה ויתגדל על-ידי כל חלקי הבריאיה...

השתפלות הנפש

(סימן מב)

אמר: אפילו אם האדם כמו שהוא, אף על פי כן יחזק ויאמץ את לבבו להתפלל לה' יתברך. ואמר, שיחשוב בלבו: הלא אם אני רחוק בעיני מה' יתברך כל כך מחמת רבוי עוונותי, אם כן אדרבא, עיקר שלמות התפילה — על ידי דייקא, כי הלא אמרו רבותינו זכרונם לברכה: כל תפילה, שאין בה מתפילת פושעי ישראל, אינה תפילה, וילפינן מקטורת, שהיה בה חלבנה. ואם כן, אם אני כפושעי ישראל חס ושלום, אם כן אדרבא, כל שלמות התפילה — על ידי דייקא וכנ"ל, ובוודאי אני צריך להתחזק ביותר להתפלל לה' יתברך ולבטוח בחסדי ה', שישמע ויקבל גם את תפילתי, כי אדרבא, דייקא על ידי עיקר שלמות התפילה, כי אי אפשר להקטיר קטורת בלא חלבנה, נמצא שגם חלבנה הוא שלמות הקטורת. וכמו כן הוא לענין תפילה וכנ"ל, שבלא תפילתי הגרועה, המצטרפת לתפילת ישראל, לא היה שלמות להתפילה.

ועיין עוד התחזקות גדול לענין תפילה ב"שיחות הר"ן" (אות רג) מה שאמר לענין בני הנעורים, שעל פי רוב מבלבל אותם בתפילתם מחמת שלא זכו להתקדש כראוי בקדושת הזווג, ועל כן כשעומדים אחר כך להתפלל, קשה עליהם מאד להתפלל. והוא זכרונם לברכה הזהיר על זה כמה פעמים לבלי לפול בדעתו מזה כלל, ומה דהוה הוה, ובשעת התפילה צריכין לשכוח הכל לגמרי ולהתגבר להתפלל בשמחה כראוי תמיד איך שהוא ולבטוח בה' יתברך, שסוף כל סוף יזכה על ידי התפילה לנצח המלחמה ולהתקדש כראוי. ואמר, שעל זה הצטער אבא בנימין על תפילתי שתהא סמוך למטתי; מטה הוא לשון זווג, וזהו על תפילתי שתהא סמוכה למטתי, היינו שאוכל להתפלל אחר כך בסמוך מיד, ולא יבלבל הענין הזה את תפילתי כלל.

שבת שלום